

3. Ključ do spoznanja predstavlja v tem primeru Agata, preizkušen pa je Izidor, ki ni sposoben svoje zmožnosti prepoznati pravočasno, ampak se je kljub temu sposoben soočiti s svojo krivdo in odplačati svoje grehe.

4. Izidor je predstavljen kot poligobražen kmet, ki zna brati in pisati. Že kot otrok je bil izjemno boječ in plašen, kar je zagotovo posledica očetove trde in nasilne vzgoje, njegove odločnosti in dujivosti. Prikaže se nam kot goreč vernik in pripadnik katoliške vere, kar dokazuje dejstvo, da vse, kar se mu v življenju zgodi, opravičuje z božjo voljo in odplačevanjem očetovih grehov. Obremenjen je z očetovo krivdo, zato ni sposoben ravnati v skladu s svojo voljo - vse je namreč posledica očetovih odločitev. S svojimi dejanji se dokazuje v svoji bojazljivosti, negotovosti, zavrtosti in omahljivosti. Je pasiven člen dogajanja in v kriznih trenutkih ni sposoben korektnega ravnanja, kar pa se mu kasneje tudi maščuje. Ker je negotov in omahljiv, mu največ pomeni javno mnenje in ime visokega gospodarja, sramote se namreč boji kot »hudič križar«. Njegovo vraževerje upada v izrazito protislouje z njegovo globoko vero. Višjim slojem je popolnoma podrejen, njegovo mnenje je celo, da se gosposka skoraj nikoli ne zmoti. Je omejen in determiniran in tako dojema tudi ljudi okoli sebe. Očetova trda vzgoja, protireformacijski čas, feudalni red, v katerem je živel in obremenjenost z očetovim zločinom ga izoblikujejo v slabiča, ki pa nezmore in niti ne poskuša stopiti iz svoje determiniranosti. Do očeta goji protislouna čustva, saj se ga hierati boji, ga spoštuje in mu je vdani. Oče je bil tudi tista oseba, ki je nanj prenesla ljubezen do materialnih dobrin in visokega posestva, ki ga je prepričala o pomembnosti ugleda gospodarja in mu »pohabila« predstavo o ljubezni in poroki. Izidor namreč vidi žensko na nek način le kot nujno za obstoj kmeta, kot neko »kmetovo lastnino« in ne kot enakourednega človeka.

5. V nasprotju z Izidorjem je Jurij neobremenjen, nekonformist, ki se ne prilagaja družbenim normam in je sposoben stopiti iz človeške determiniranosti. Ni materialist. V romanu je opisan kot čedne zunanjo-sta, je priljubljen med dekleti in rad pije vino. Nikoli se ne sramuje pripoznati Agate za svoje, je pogumen in drzen. Predusem se razlikuje od Izidorja po tem, da si upa postaviti po robu oblast, saj se posmehuje sodnikom, ki sodijo Agati. Prikaže se nam tudi kot marljiv, delaven in živahen. Očetova vzgoja ga ni zaznamovala tako kot Izidorja, je bolj sproščen in ni tako goreč in predan vernik kot njegov brat. Jurija dojame bralec kot aktivno in dejavno osebo, ki se zna boriti za svojo ljubezen. Njegov trud je na koncu tudi poplačan, saj za nagrado dobi Agato in posestvo.

6. Zločin, občutek krivde in drugi vplivi, ki jim je bil Izidor izpostavljen pa so korenito vplivali na njegovo ljubezensko življenje in na njegov pogled na ljubezen, poroko in ženske.

7. Prvič se to opazi pri dogodku, ko Izidor zamolči očetu svojo simpatijo do Debelakove hčere in se je pripravil poročiti tako, kakor je hotel oče, saj je očetova volja, kakor pripoveduje keronist, tudi njegova volja. Izidor ni sam svoj gospodar, saj življenje dojema le kot odplačevanje grehov in pokoro. Da so vsa dejanja le posledica očetove volje in njegove lastne omahljivosti, pa se kaže na več ravneh: ko gre snubit Margareto in razdre zaroko, ko odide na Nemško po Agato in se želi z njo poročiti, da bo tako odplačan umor in krivica, storjena Schwarzkoblerjevi družini. Negotovost in zavrtost mu preprečujeta, da bi bil sposoben prave in globoke ljubezni in dejanj, ki bi to ljubezen potrjevale. Njegova zmožnost je tudi v tem, da Agatino naklonjenost dojema kot nekaj, kar mu pripada, kot nekaj samoumevnega. Kljub temu, da ima Agato rad, še vedno daje prednost imenu visokega gospodarja in svojem ugledu. V tem ga spregleda tudi škof Janez Frančišek, saj se zaveda dejstva, da ga le njemu ni pripeljala ljubezen do Agate, ampak ljubezen do moralnih dobrin in posestva. Prav zaradi tega, ker ni sposoben stopiti iz determiniranosti, ga v svoji globoki ljubezni in pogumu prehitu njegov brat Jurij. Ta se namreč ob sojenju Agati obnaša popolnoma drugače kot Izidor in na ta način uspešno prestane preizkušnjo. Ne sramuje se Agate priznati za svoje, vsekoli ji stoji ob strani, jo opogumlja in na koncu aktivno poseže v dogajanje, ko v obutvi in obleki skoči v vodo in Agato reši. Je torej rešitelj in zmagovalec in v skladu s tem dobi tudi tisto, kar mu pripada.

8. Da sta nesebična ljubezen in dobrota na koncu vedno poplačani pa ne dokazuje le Izidor, ampak tudi Margareta, ki kljub odpovedi poroke obriše Izidorju obraz, ko je ta v kladi, in naredi vse za to, da bi s svojim pričevanjem pomagala in rešila Agato. To, da je rešila »Izidorjevo nevesto«, kljub temu, da ga je sama neizmerno ljubila, priča o njeni globoki in nesebični ljubezni. Njena dobrota se ji povrne, saj se ob koncu romana z Izidorjem poroči in postane njegova »prava zakonska žena«.

9. Na koncu romana pride na Visoko pomiritev. Agata in Jurij zaživita srečno zakonsko življenje in prevzameta posestvo. Mislim, da ju je ta težka preizkušnja le še bolj povežala med sabo in utrdila njuno ljubezen in zaupanje drug v drugega.

10. Prav tako tudi Izidor na koncu vzljubi Margareto in zaživi z njo v pristnem, ljubečem in toplem odnosu.

11. Tako je bilo zadoščeno Polikarpovi želji po poroki z Nemci, prav tako pa je bila oprana krivda umora Jošta Schwarzkoblerja.